

Arbetsmaterial kopplat till framtagandet av nästa strategiska inriktning

Arbetsmaterial som en del av strategiprocessen

Det är dags att arbeta fram ett förslag på hur Svenska Röda Korsets nästa strategiska inriktning ska se ut, den strategi som kommer att bli organisationens ledstjärna från år 2024 och framåt, och som kommer att beslutas av Riksstämman 2023.

Det här arbetsmaterialet är kopplat till den process som nu startar där vi tillsammans tar fram vår nästa strategiska inriktning. Materialet utgår från olika teman och ska ses som ett underlag för att skapa diskussion, samtal och reflektion kring framtida trender vi ser i vår omvärld och frågor som innebär vägval inom Röda Korset.

Arbetsmaterialet riktar sig till kretsar, förtroendevalda och frivilliga att använda och diskutera utifrån och det ligger som grund för viktiga bidrag in i strategiprocessen.

Under 2022 kommer flera arbetsmaterial löpande att publiceras på Rednet och Svenska Röda Korsets styrelse ser fram emot era kontinuerliga bidrag under den här perioden.

[Läs mer om strategiprocessen på Rednet.](#)

Så jobbar du med arbetsmaterialet

Varje arbetsmaterial har ett kort bakgrundsmaterial kopplat till sitt specifika tema, med tillhörande frågeställningar att reflektera och diskutera kring.

Läs introduktionen och bakgrundsmaterialet till det aktuella temat, diskutera sedan frågeställningarna med andra rödakorsare eller fundera över dem själv. Gör det till exempel på ett styrelsemöte, ett medlemsmöte, en verksamhetsträff eller på ett regionrådsmöte.

Summera och skriv sedan ned era reflektioner och tankar som kommer utifrån frågeställningarna. Kanske väcks nya frågor? Idéer för nya sätt att arbeta? Alla medskick du vill göra, skriver du in i vårt digitala community ”Famtidsforum - strategisk inriktning 2024” på Rednet*.

*[Läs mer om vårt digitala forum ”Famtidsforum - strategisk inriktning 2024” på Rednet och hur du använder det här.](#) Du kan också söka på ”strategisk inriktning 2024” i Kunskapsbanken/Rednet för att hitta instruktioner kring detta.

ARBETSMATERIAL 2

TEMA: Röda Korsets roll i framtidens engagemang

Genom det här arbetsmaterialet vill vi prata om framtidens engagemang. Vad innebär engagemang för Röda Korset idag, och hur främjar vi ett starkt framtida engagemang?

Till att börja med, varför just det här temat? Former för att engagera sig och vilka som engagerar sig i samhället är i ständig förändring, därför måste vi löpande reflektera och anpassa oss som organisation för att attrahera och vårda engagemang. Exempelvis var vi tidigare väldigt bra på långa frivilligengagemang medan vi behövt anpassa vår organisation för det stora spontana engagemang vi ser vid särskilda händelser. Vi började utveckla system för att ta emot spontanfrivilliga vilka vässats vid varje kris, såsom på flykt insatsen 2015 och bränderna 2018.

Vi ser att former för engagemang, viljan, förväntningar och synen på vad engagemang är, det förändras över tid. Vad finns det för trender inom detta område? Hur ser det ideella engagemanget ut i Sverige, och hur ser utvecklingen inom frivillighet och medlemskap ut i Röda Korset? Vad ser vi för nödvändiga förflyttningar framåt för att vara en relevant och attraktiv organisation att engagera sig i? Vad ger Röda Korset för förutsättningar att kanalisera ett humanitärt engagemang, finns det hinder vi behöver undanröjda?

Vad innebär helt enkelt framtidens engagemang – för oss?

Som bakgrund och inspiration för att reflektera och diskutera kring de här frågorna, kan du i det här arbetsmaterialet läsa om några trender i Sverige inom frivillighet och medlemskap, statistik inom Svenska Röda Korset, och kort om det arbete och tankar som sker inom rödakors och rödahalvmånerörelsen på området.

Frågeställningar:

- Utifrån de trender vi ser i samhället, hur fångar Röda Korset framtidens engagemang?
- Vilka hinder finns idag för engagemang inom Röda Korset? Vilka förändringar behöver vi göra för att undanröja dessa hinder? Vad för stöd behövs från organisationen för att lyckas med det?
- Vad för engagemangsformer kan vi utveckla för att bredda mångfald och representation inom Röda Korset?
- Är det viktigt för Röda Korset att ha medlemmar? Vad ska medlemskapets roll vara/innebära/stå för, i Röda Korset?
- Vad skulle det kunna få för konsekvenser för vår föreningsdemokrati om vi hade färre/fler medlemmar?

Vi ser fram emot att ta del av dina och era reflektioner!

Styrelsen för Svenska Röda Korset

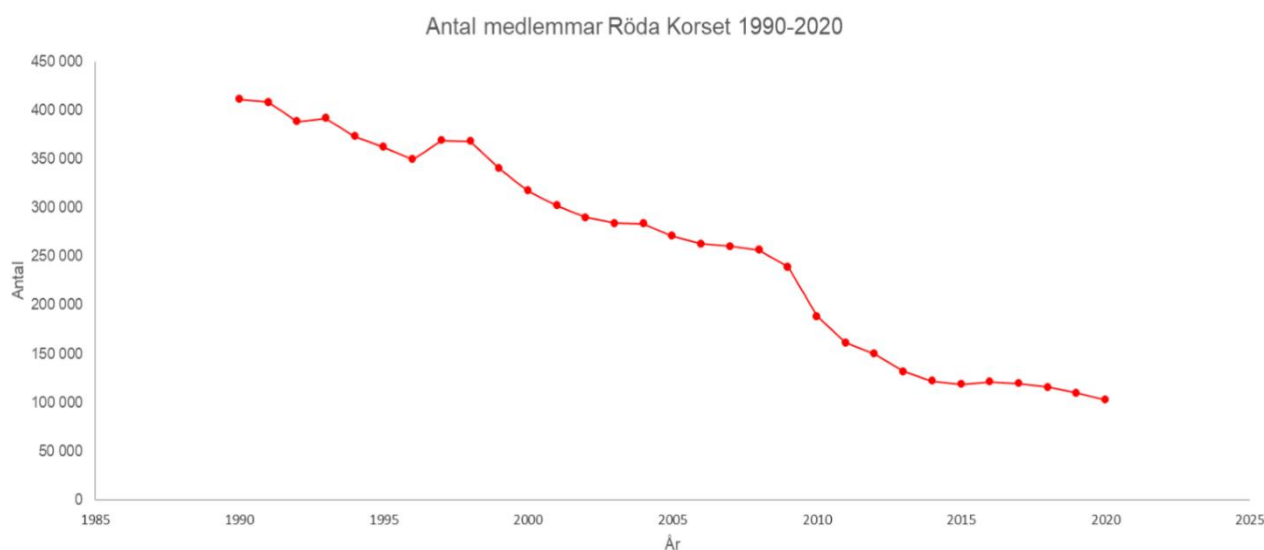
Bakgrund

Svenska Röda Korset är en medlemsstyrd organisation. Medlemmar är de som bestämmer organisationens riktning genom att delta, lägga motioner och fatta beslut på kretsstämmor och Riksstämman. Genom medlemskapet finns det möjligheter för ett föreningsdemokratiskt engagemang men också en väg in i andra engagemangsformer inom organisationen. Att vara frivillig är en särskild engagemangsform inom Röda Korset. Frivillighet är dessutom en av våra sju grundprinciper och våra frivilliga är den mest kraftfulla resurs som organisationen har för att nå fram, genomföra verksamhet och skapa närvaro runt om i landet.

Totalt sett, kan en säga att engagemanget för Svenska Röda Korset är lika stort som för 10 år sedan. Sättet att engagera sig har dock ändrats, precis som vi ser trender av i övriga samhället.

Statistik:

Vid 2021 års utgång hade vi 102 500 **medlemmar**, enligt årsredovisningen. Vid 2019 års utgång hade vi 109 700 medlemmar i Sverige, mot 115 400 föregående år. Det är alltså ett tapp på drygt 11 % på två år. Förändringen är påtaglig även tidigare år. 2017 hade organisationen 119 203 medlemmar, 2016 och 2015 cirka 121 000 och 124 707 medlemmar år 2014. 2013 hade organisationen 134 557 medlemmar.

- 50 % av medlemmarna är över 70 år, 75% av medlemmarna är över 50 år. Bland de nya medlemmarna är det tvärtom. De är under 50 år. Två tredjedelar av medlemmarna är kvinnor.
- Att medlemskapet minskar beror främst på:
 - Den gamla typen av medlemmar, ett livslångt medlemskap, blir färre och färre. De som blir medlemmar stannar "bara" några år. Detta är inget specifikt för Röda Korset, utan följer samhällstrenden.
 - Tidigare rekryterade kretsar själva = medlemmen hade en nära koppling till kretsen, nu behövs andra strategier för att behålla lokalt engagemang genom medlemskap.

- Merparten idag rekryteras via månadsgivarrekrytering; nya månadsgivare blir automatiskt medlemmar första året samt via förstahjälpenutbildningar. 30% stannar.
- 26 000 **frivilliga** (2020) ökning från 1999 med 1000 personer.
- Den ökning av frivilliga som sker är primärt genom spontanfrivilliga.

Inom rödakors och rödahalvmånerörelsen

Svenska Röda Korset är en av 192 nationella föreningar inom rödakors och rödahalvmånerörelsen. Tillsammans bildar alla nationella föreningar den Internationella Röda Kors och Röda Halvmånefederationen. Federationen enades 2018 om Strategi 2030, som är ett strategidokument som ska guida rörelsen framåt. Frivilligutveckling kommentars däri, där man vill se att Röda Korset ska bli mer av en **plattform** som kan stödja människors egna initiativ att driva förändringen de vill se i världen och i sitt lokalsamhälle. Hur kan vi ta inspiration av detta till Sverige?

Vill du läsa mer om hur federationen talar om frivillighet [läs Strategi 20230 \(Strategy 20230, Platform for change – Global reach, local action\) i sin helhet här.](#)

Trender i Sverige kopplat till engagemang

Medlemskap

Från rapporten [Staten och kapitalet viktiga, men medborgaren avgörande för ett starkt civilsamhälle - Giva Sverige](#) från 2021

- En persons roll som medlem handlar inte i praktiken om finansiering, utan medlemskapet är grunden för den ideella föreningens demokratiska struktur. Statistiska centralbyråns statistik över medborgerliga aktiviteter visar att 3 av 10 svenskar är aktiva i minst en ideell förening och att ca 75% är medlemmar i minst en förening. Det är ganska stor skillnad när det gäller bakgrund och inkomst på vilka som är aktiva i föreningar.
- Med hänsyn till medlemskapets betydelse för ideella organisationers demokratiska struktur är rekrytering av medlemmar centralt för ideella föreningar. Dock har ideella organisationers utbud av engagemangsformer breddats och blivit allt mer flexibelt de senaste 30 åren samt att förutsättningarna för att rekrytera och organisera engagemang har förändrats. Digitalisering har till exempel öppnat nya sätt både hur verksamhet kan bedrivas och hur nya medlemmar rekryteras.
- För civilsamhället har medlemsavgifternas andel av de totala intäkterna minskat med 3 procentenheter sedan 2013. Medlemskapet som intäktskälla spelar en mindre roll för Svenska Röda Korset i sin helhet (särskilt i relation till andra finansieringskällor. Det kan dock spela en roll för vissa kretsar).

Frivillighet

- Det ideella engagemanget i Sverige är stabilt. Det varken ökar eller minskar.
- De mellan 40 och 54 år är den största gruppen som engagerar sig ideellt, via barnens fritidsaktiviteter, sitt boende, etc.
- Den äldsta och den yngsta åldersgruppen arbetar ideellt flest timmar.
- 2014 hade andelen som arbetar ideellt i organisationer med social inriktning ökat påtagligt. 2019 hade siffran fallit tillbaka till liknande nivåer som 1992.

Från Volontärbyråns egen undersökning [Volontärbarometern](#).

- Coronas påverkan på engagemanget: en ökning för Svenska Röda Korset, men en minskning generellt
- Coronasituationen har tvingat organisationer att tänka om och införa nya sätt att organisera sig med ett stort fokus på digitalisering av verksamhet, möten, och organisering. För många har det inneburit en lägre tröskel att söka kontakt med organisationer.
- Utveckling av digitala administrationsverktyg effektiviserar, förenklar och minskar administrationsuppgifter men har även skapat ett digitalt utanförskap för vissa.

Trender

Från *Medborgerligt engagemang i Sverige 1992–2019*, Ersta Sköndal Bräcke högskola, 2020

- Färre är medlemmar i den organisation man är frivillig i och organisatorisk lojalitet är mer flytande.
- Personer som engagerar sig frivilligt är mer intresserade av aktivitet än av organisatorisk tillhörighet. Större del självförverkligande och personliga intressen framför behovet av organisationstillhörighet och kollektiv identitet, samt sprider många ut sitt engagemang på flera organisationer
- Ungefär 11 % av befolkningen gör en insats vid särskilda händelser (t.ex. 2015 flyktingkrisen, 2018 skogsbränderna). Det är främst de som redan arbetar ideellt som också gör en insats vid särskild händelse, och ca 25 % fortsätter att engagera sig i samma sammanhang och/eller organisation efter den särskilda insatsen.